

HİTİTLER

(MÖ 1700-MÖ 700)

Hazırlayan : Tuğçe Nur UZ

Sınıf: 9/E

Numara: 452

- **Hititler**, tarihte Anadolu'da devlet kurmuş bir uygarlıktır. [Hint-Avrupa dil ailesi]'ne dahil bir dil konuştukları için Hint-Avrupa kökenli bir topluluk olduğu kabul edilmektedir. M.Ö. 2000 yıllarında Anadolu'ya göç ederek yerli Hatti Beylikleri üzerinde hakimiyet kurdukları bilinmektedir.

Yazı ve Dil

- Hititçe, bugüne kadar bilinen en eski Hint-Avrupa dilidir. Hitit İmparatorluğu'nda bunun dışında Luvi ve Pala dillerinde olduğu gibi Hititçe'yle az veyâ çok akrabâ olan başka diller de kullanılmaktaydı. Luvca'nın dinsel konularda önemi vardı. Bu dillerle berâber Hititçe, diğer Hint-Avrupa dillerinden kelime hazînesi açısından kısmen farklı olan Hint-Avrupa dillerinin Anadolu kolunu oluşturmaktaydı.
- Bunun yanında farklı yazılar da kullanılmıyordu. Resmî diplomatik yazışmaları ve saray arşivleri Âsur (Akad) çivi yazısıyla yazılırken kayalardaki kabartmalar ve yazıtlar için Hiyeroglif denilen yazı kullanılırdı. Bugün, bu harflerle yazılan dilin bir Luvca lehçesi olduğu bilinmektedir. Hurrice de önemli bir diplomatik yazışma diliydi ve bilhassa Mittani İmparatorluğu'yla yapılan yazışmalarda kullanılırdı. Hitit çivi yazısının dili Friedrich Hrozný tarafından 1915'te çözülmüş, Hitit hiyeroglif yazısının 1940'lı yıllarda başlayan çözülmesinde ise Helmuth Theodor Bossert'in büyük katkısı olmuştur.
- **Yandaki Resimde Eski Bir Hitit Yazısı Görünmektedir**

Hititler, Asurluların Anadolu' dan çıkmak zorunda kalmasıyla devlet idaresini ellerine almışlardır. Anadolu'nun yerli halkıyla kaynaşıp Hitit Devleti'ni kurmuşlardır. Bu devletin kurucusu Labarna'dır. Başkenti ise Hattuşaş' dır. (Boğazköy). Hitit tarihi MÖ 1650 - MÖ 1450 Eski Krallık Devri ve MÖ 1450 - MÖ 1200 İmparatorluk Devri olmak üzere iki safhada incelenir. Hitit Devleti'nin kuruluşundan itibaren, sanattaki Mezopotamya'lı unsurlar kaybolarak, Anadolu'nun yerli sanatıyla birleşmiştir. Sanatta, boyutları büyümüş anıtsal eserler ortaya çıkmıştır. Mabretler, saraylar, sosyal yapılar, kaya kabartmaları ve orthostatlarla (bina cephelerinde alt sırada yer alan kabartmalı taşlar) önceki sanattan ayrılır. Hattiler'e ait olmasına rağmen Hitit Güneş Kursu olarak anılan törensel nesne, Hititlerin sembolü kabul edilir.

BİR HİTİT ARSLANI, İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ

Hitit Beylikler Dönemi

- Birbirini izleyen akınlarla Orta Anadolu içlerine yayılan **Hititler**, zamanla etki alanlarını genişletmişler, Hattili Prenslerin arazilerine hakim olmuşlardır.
- Asur Ticaret Kolonilerinin geç evresinde (M.Ö. 1800- M.Ö. 1730) Kuşşara Kralı Pithana ve oğlu Anitta tarih sahnesine çıktılar. Onlar Hitit diline Nesice adını veren Kaniş/Neşa'yi zaptedip krallığın ilk merkezi yaptılar. M.Ö. 1700'lerde Kuşşara kralı Anitta, Hatti Kralı Pijusti'yi yenip şehrini tahrip ettiğini anlatmaktadır:
 - *Geceleyin yaptığım bir saldırı ile şehri aldım. Yerine yaban otu ekтім. Benden sonra her kim kral olur ve Hattuş'u yeniden iskan ederse gökyüzünün Fırtına Tanrısı'nın laneti üzerinde olsun.*

Eski Krallık

- Hattuşaş M.Ö. 17. yy.' ın ikinci yarısında, Hitit Kralı I. Hattuşili tarafından başkent olarak seçilir. Eski Hitit Devleti'nin kurucusu I. Hattuşili Kızılırmak kavisi içindeki çekirdek ülkede birliği sağladıktan sonra, Kuzey Suriye ve Yukarı Fırat Bölgesi'nde Hurri Ülkesine karşı yönettiği akınlarla, kendisini izleyecek Hitit Krallarına bir Dünya devleti olma amacının işaretini veriyordu. Murşili istilalara güneyde devam ederek ve Suriye'deki şehir devletlerini devreden çıkartarak, Mezopotamya ticaret yollarını kontrol altına aldı. Halep ele geçirildi ve ordu Babil'e kadar ilerleyerek Hammurabi hanedanlığına son verdi.
- Ancak, I. Murşili'nin Hantili tarafından öldürülmesi bir karışıklık dönemi getirir. Hantili idareyi ele aldıysa da o da öldürüldü. *Hantili*'den sonra tahta geçen Zidanta ve I. Huzziya'da Hantili ile aynı kaderi paylaşarak öldürüldüler.
- Bu dönemde Hitit devleti, Torosların güneyindeki ülkeleri, Güney ve Güneydoğu Anadolu'daki diğer bölgeleri yeniden Mitanni Krallığı'na kaptırdı.
- Telipinu tahta geçince, saraydaki kan davalarını durdurmaya başladı. Önceki kralların uzak bölgelere yaptıkları seferleri durdurarak, Anadolu'yu kendi içinde tutarlı bir idari teşkilat altına almaya çalıştı. Bu amaçla eyalet sistemini kurdu. Telipinu fermanı olarak bilinen fermanı yayınlayarak, taht verasetini belli kurallara bağladı.

Orta Krallık

- Geleneksel Hitit tarihi çağ ayırımına göre, Telipinu devrini Orta Krallık adı verilen dönem izler.
- Aynı zamanda I. Tuthaliya **Hititlerin** amansız düşmanı Kaşkalar'la da başetmek zorunda kalmıştır. Metinlerde Tuthaliya zamanında, Fırat'ın yukarı yatağında kalan bölgelere ve Kuzey Mezopotamya'da Hurrilere karşı yapılan askeri hareketlerden söz edilmektedir. Bu başarılarla I. Tuthaliya'nın Hatti ülkesinde krallığın gücünü yeniden sağladığı anlaşılmaktadır. Ancak I. Tuthaliya'nın hükümdarlık alanı genelde Anadolu ile sınırlı kalmıştır.
- I. Şuppiluliuma tahta geçince, öncelikle Anadolu'daki hakimiyetini sağlamlaştırmıştır. Daha sonra Suriye ve Kuzey Mezopotamya'nın bazı bölgelerini Hitit Krallığı'na katmıştır. Kaşkalarla savaşmış, Ugarit Kralı II. Nigmedu ile bir anlaşma yapmıştır. Şuppiluliuma Mısır'da Tutankhamon'un ölümünden sonra çıkan çatışmaları fırsat bilmiş, Kargamış'ı alarak Mitanni Krallığı'na son vermiştir. II. Murşili'nin, Anadolu'nun kuzeyindeki ve batısındaki seferleri, Hitit çekirdek ülkesinde vebanın hüküm sürdüğü ve giderek artan Asur etkisiyle Suriye'de huzursuzlukların yaşandığı bir döneme rastlamıştır.

Büyük Krallık Dönemi

- Babası [Murşili](#)'nin ardından fazla zorluk çekmeden tahta geçen XXI. Muvattalli, yirmi yıldan fazla "Büyük Kral" olarak hüküm sürmüştür. O'nun küçük kardeşi Hattuşili, askeri birliklerin başı, saray memuru, kuzey sınırının sürekli huzursuz bölgelerinde ve [Hattuşa](#)'da Vali olarak Hükümdara birçok alanda hizmet vermiştir. Bu dönemde Muvattalli sarayını, Tanrı ve atalarının heykelleri ile birlikte Hattuşa'dan Tarhuntaşşa'ya taşımıştır. Muvattalli zamanında Orta Suriye'deki Amurru bölgesi nedeniyle, Hititler'in anlaşmazlığa düştüğü ülke Mısır'dı. Bu anlaşmazlık Kadeş Savaşı'na yol açtı. Günümüzde Mısır'daki Abydos, Luksor, Abu Simbel'in duvarları ve Ramsesseum'un pylonlarının üzerindeki kabartmalarda, Yakındoğu'nun geçmişindeki en ünlü savaşlardan biri olan Kadeş Savaşı'nın tasviri görülmektedir. Kabartmalara II. Ramses'in Hitit Kralı II. Muvattalli'yi yenerek elde ettiği zaferin kutlandığı hiyeroglif metinler eşlik etmektedir. Firavun çok iyi hazırlanarak savaş alanında bizzat bulunmasına rağmen, savaşın asıl galibi Hititler olmuştur. Amurru yeniden Hitit yönetimi altına girmiş, ayrılıkçı yerel kral Benteşina ise Anadolu'ya sürülmüş, Kadeş Kalesi Hitit denetiminde kalmıştır.

Hitit Devleti'nin ulaştığı en geniş sınır (Mavi Alan)

- ☞ Anadolu'ya geliş yönleri arasında, Kafkasya üzerinden, Çanakkale Boğazı'ndan ya da Karadeniz'dendir. En genel kabul gören görüş, Kafkasya üzerinden Anadolu'ya indikleri yönündedir. Tarihteki ilk kralları Kuşşara kralı LeonUgur'dır. İlk yerleşim yerleri ise Hattuşaş'dır. Pithana'nın oğlu Anitta zamanında başkentleri Neşa (Kaniş-Kültepe) olmuştur. Anitta, Hitit krallığının başkenti olan Hattuşaş'ı, çok büyük hazineleri olduğunu tahmin ederek kuşatmış fakat şehirde herhangi bir şey bulamayınca kızarak şehri tamamen yakıp yıkmış ve ünlü lanetini savurmuştur: "Geceleyin yaptığım bir saldırı ile şehri aldım. Yerine yaban otu ekdim. Benden sonra her kim kral olur ve Hattuşaş'ı yeniden iskân ederse gökyüzünün (Fırtına Tanrısı'nın) laneti üzerinde olsun." Daha sonra Anitta'nın soyundan gelen torunu Hattuşaş'ı bu kez Hitit krallığının başkenti yapacak ve kendisine de "Hattuşili" adını verecektir. Hititler yerli halkın ekonomik ve kültürel etkilerinden etkilenerek dil ve dinlerini benimsemiş ve ırklarını Hatti ırkının içinde eritmişlerdir.

Günümüzde Boğazköy'de bulunan Hattuşas'taki Aslanlı Kapı.

Hitit İmparatorluğu'nun son bilinen kralı 2. Suppiluliuma'nın rölyefi.

Yazılıkaya'da Tudhaliya-IV kabartması.Sol eliyle ucu spiral biçimli asasını tutmaktadır,sağ elinin üzerindeki edikulası'nda kanatlı güneş sembolü çift güneşli olarak yapılmıştır.

**SLAYTIM
BURADA BİTMİŞTİR..**

